

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Koho, Satu (kuvat Tapani Launonen)

Julkaisun nimi: Katri Rauanjoki ja Minna Mikkonen – maiseman kasvattamat kertojat

Julkaisuvuosi: 2022

Versio: Julkaistu versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Laukkanen, E. & Vanhanen, M. (25.4.2022). Katri Rauanjoki ja Minna Mikkonen – maiseman kasvattamat kertojat. *Stiiknafuulia*.

Haettu 14.8.23 osoitteesta

<https://www.stiiknafuulia.fi/katri-rauanjoki-ja-minna-mikkonen-maiseman-kasvattamat-kertojat/>

Katri Rauanjoki ja Minna Mikkonen – maiseman kasvattamat kertojat

Piti treffata kasvotusten. Mutta kuten näinä aikoina usein käy, tapaaminen siirtyi Teamsiin. Kuvat sentään päästiin ottamaan Hupisaarilla. Kyse ei ole perinteisestä haastattelusta, pikemminkin kahden kirjailijan jutustelusta, jossa puidaan niin aiheita ja taustatyötä kuin palautetta ja työhyvinvointia.

Oululaistuneiden Minna Mikkosen ja Katri Rauanjoen tänä keväänä ilmestyneet romaanit ovat ajankohtaisia ja samalla ajattomia.

JULKAISTU 25.4.2022

Kuka on **Minna Mikkonen**? Katri Rauanjoki saa vastata.

”Minna on minua kymmenen vuotta nuorempi, säpäkkä kirjailijatapaus. Hän on nyt kirjoittanut toisen romaaninsa. Luin sen jo käsikirjoitusvaiheessa ja parhaillaan luen valmista romaania. *Amelian luut* on maaginen ja ihana, osin dystooppinen.”

Mikkonen luonnehtii kollegaansa näin:

”Emme tunne toisiamme vielä kovin hyvin, mutta Katri vaikuttaa ihanalta, lämpimältä ja hersyvältä ihmiseltä. Olemme samalla kustantajalla (S&S). Kirjailijana Katri alkaa olla konkari, sillä hän on julkaissut viisi teosta. Hänen aiheensa ovat isoja ja tulevat lähelle ihmistä. Katrin viimeisin eli *Kesämerkit* on hieno, episodimainen romaani. Sain lukea sen tuoreeltaan.”

Mikkonen ja Rauanjoki työskentelevät kielen parissa monipuolisesti. Rauanjoki opettaa äidinkieltä Pateniemen lukiossa ja ohjaa luovan kirjoittamisen ryhmiä opistoissa.

”Kieli on kaikki, mitä minulla on, ja tässä sopassa olen koko ajan kahden ammattini kautta”, hän nauraa.

Mikkonen on toiminut muun muassa sanataideohjaajana ja osallistunut monitaideprojekteihin. Parhaillaan hän tekee yhteisötaidetta Oulun Kaijonharjussa. Kieli on hänelle ajattelun ja tuntemisen työkalu ja kirjoittaminen luontevinta itseilmaisua.

”En välttämättä osaa puhua ääneen sellaisia asioita, joita kirjoitan. Sanoilla voi yrittää ymmärtää ymmärtämätöntä”, Mikkonen miettii.

Rauanjoki nyökkäilee ja jatkaa, että kirjoittamisessa on terapeutin puolensa, koska se on itsensä avaamista sekä tuntemusten purkamista ja puntarointia.

Kirjoittamisen palo ajaa kirjoittamaan yhä uudestaan, molemmat oululaiskirjailijat tunnustavat.

”Eikä se ole vain paloa ja intohimoa, vaan joskus myös riivaamista. Sellaista pakkoa, joka ei jätä rauhaan, vaikka kirjoittaminen uuvuttaisi ja tuntuisi tahmaiselta”, Mikkonen lisää.

Mikkosen romaanissa etsitään lunta. Rauanjoki vie lukijansa Näätämöjoelle. Kuvaushetkellä ollaan kevääseen aukeavilla Hupisaarilla.

Mikkonen uskoo, että kirjailija tarttuu siihen, mitä hän ympäriltään haistelee. Reaalimaailman **Amelia Earhart**, jonka Mikkonen fiktiossaan herättää henkiin, katosi lentokoneineen 1937 mutta nousi muutama

vuosi sitten jälleen otsikoihin, kun hänen jäännöksiään uskottiin löytyneen. Oululaiskirjailijan lisäksi laulaja-lauluntekijä Iisa tarttui samaiseen Ameliaan reilu vuosi sitten ilmestyneellä albumillaan. Amelian luut -romaanissa on toinenkin suunta ja kertomustaso. Se sijoittuu tulevaisuuteen ilmastonmuutoksen jälkeiseen aikaan.

”Kadonneen etsiminen, yksinäisyys ja poissaolo ovat teemoja, joita käsittelin myös ensimmäisessä romaanissani. Kai minun pitää pyöritellä näitä teemoja niin kauan, että saan ne puitua”, Mikkonen sanoo ja epäilee, tuleeko puimiselle ollenkaan loppua.

Kesämerkeissä Rauanjoki käsittelee tämän päivän kolttasaamelaisuutta mutta myös laajempia teemoja. Muun muassa ulkopuolisuutta, perhedynamiikkaa ja pohjoisuutta tarkastelevan romaaninsa työstämisen hän aloitti jo viisi vuotta sitten.

”Enpä arvannut, kuinka ajankohtaiseksi koltta-aihe nousee. Jännää, että sitä käsittelevät nyt muutkin, kuten elokuvantekijät.”

Katri Rauanjoki työstää yhtä aikaa kahta käsikirjoitusta. Toisesta tulee selkeästi Lappi-kirja, toinen taas voisi sijoittua minne tahansa. ”Arvelen, että kestää kolmesta viiteen vuotta, kun lukija saa jotain valmista käsiinsä. Teen romaania mutta flirttailen myös draaman suuntaan.”

Luonto saa luontevan ja vahvan roolin, jopa äänen, molempien kirjailijoiden romaaneissa. Rauanjoki kertoo, että hänen teoksensa suorastaan vaativat sitä, että luonto tulee niihin ja asettuu ihmisen peiliksi. Mikkosen mielestä luonto ja ihminen ovat yhtä.

Suomussalmelaissyntyinen Mikkonen kertoo olevansa metsäihminen myös ”siviilissä”. Hänen metsänsä rauhoittaa, hiljentää ja antaa aikaa vain olla.

”Silti metsällä ja luonnolla on muutakin kuin välinearvoa. Sama taiteella”, hän korostaa.

Niin Rauanjoki kuin Mikkonen ajattelevat, että juuri maisema kasvattaa meidät sellaisiksi, kuin mitä olemme.

Rauanjoki kokee pohjoisen marginaaliksi, hyvällä tavalla: siihen hän haluaa kuulua eikä tahdo päästää siitä irti. Silti hän antaa itselleen luvan kirjoittaa muustakin kuin leimallisesti pohjoiseen liittyvistä aiheista.

Mikkonen ei usko voivansa kirjoittaa muita kuin pohjoisen ihmisluonteen kirjoja, koska pohjoinen (johon hän laskee myös Kainuun) on hänen synnyin- ja sielunmaisemansa.

Kirjailijoita ei silti voi niputtaa sijaintinsa perusteella. Mikkonen kysyykin:

"Miksi pohjoisen kirjailijoita verrataan melkein aina **Liksumiin** ja **Mukkaan**? Miksi sukupolvien äänet tulevat aina etelän kaupungeista?"

Rauanjoki kirjoitti saamelaisista ja sijoitti tarinansa kolttain maille Sevettijärvelle. Kirjoitti, vaikka hän ei itse olekaan koltta eikä Sevetin seutu ole hänen kotimaisemaansa.

"Ensimmäinen romaanini edusti maagista realismia, ja sain keksiä kaiken itse. Kesämerkeissä aihe oli sellainen, että siitä piti ottaa tosissaan selvää voidakseen kirjoittaa. Oli esimerkiksi mentävä tapahtumapaikoille, saatava nähdä ja kokea ne tilat, joita kuvaan. Tässä minua auttoi ystäväni."

Rauanjoki jatkaa, että kolttaasaamelaisuudella ja siihen liittyvillä paikoilla on jokin pehmeä paikka hänen sielussaan. Sen vuoksi hän on äärimmäisen kiitollinen siitä keskustelevalta palautteesta, jonka saa siltä yhteisöltä, jota hän tuoreimmassa romaanissaan käsittelee.

Ylipäättään se, että joku antaa palautetta, tuntuu sekä Rauanjoesta että Mikkosesta tärkeältä. Silloin saa varmuuden siitä, että teos jatkaa elämäänsä.

"Ei palautetta kehtaa mennä suoraan kyselemään. Niinpä jo se, että sitä tulee, on todella arvokasta. Kaikkein pelottavinta olisi hiljaisuus. Se, ettei kukaan sano mitään", Mikkonen toteaa.

Viimeisintä romaaniaan työstäessään myös hän joutui uppotumaan taustatyöhön:

"Paljon tuli tutkittua ja pengottua, mutta siitä vasta minä innostuin!"

Mikkonen on onnistunut yhdistämään luovan työn ja perheen pyöryksen.

"Minulla on kohta kuusi vuotta täyttävä lapsi, joka on päiväkodissa sen ajan, jolloin kirjoitan. On rauhoittavaa tietää, että käytössäni ovat tietyt tunnukset, jotka voin varata kirjoittamiselle. Saan joskus omistautua työlleni myös viikonloppuisin, kun puolisoni lähtee lapsemme kanssa reissuun."

Rauanjoki joutuu jakautumaan kirjailijaksi ja opettajaksi, mikä on tarkoittanut raamien ja tasapainon hakemista. Jälkikasvun osalta aletaan olla jo voiton puolella, sillä poika on täyttänyt 15.

"Onneksi opettajan leipätyöstä voi irrottaa sopivia pompseja kirjailijan työhön. Kun opettamisessa on tiukka tahti, annan kirjoittamiseni muhia. Kun opetustyössä on löyempää tai vapaata, antaudun kirjoittamiselle. Aika viikonloppu- ja lomapainotteistahan se on."

Fyysinen tekeminen on hyvinvoinnin kannalta tärkeää molemmille kirjailijoille.

"Kävelyt, salilla käynti... ne kaikki tuulettavat päätä", Mikkonen sanoo.

Rauanjoki on jo vuosikausia ilmaissut itseään myös tanssien.

"Tanssin kaikkea mahdollista! Esimerkiksi flamenco, joka on niin vaikeaa, ettei sen parissa voi ajatella mitään muuta."

Epävarmuuden sieto on osa kirjailijan työtä, palkka kun koostuu paljolti apurahoista ja satunnaisista keikkatoista.

"Epävarmuus kuuluu tähän työhön. Silti sen ylitse menee kirjailijan työhön liittyvä vapaus", Mikkonen kiittelee.

Rauanjoki paljastaa olevansa liukumassa kohti kirjailijan vapautta:

"Kyllähän se houkuttaa. Se, että saa käyttää aikansa juuri siihen, mihin haluaa."

Voi olla, että kirjailijaa ymmärtää vain toinen kirjailija, kun puhutaan työprosessista. Kirjailijayhteisön merkitys onkin suuri, Mikkonen ja Rauanjoki painottavat.

”On todella tärkeää, että ystävinä on kollegoja, jolle voi laittaa kysymyksiä ja palautetta. Kollegoja, jotka jelpivät ja joita voi toivottavasti itse jelpiä. Tällaista tekemistä saattaa muiden olla vaikea ymmärtää”, arvelevat Mikkonen ja Rauanjoki, Oulun kirjailijaseuran aktiivijäsenet.

Minna Mikkosella on ollut uusi teos työn alla puolisen vuotta. ”Teen ihan uudenlaista kaunokirjallista käsikirjoitusta Monika Fagerholmin ohjauksessa. Ehkä syntymässä on lajien välinen teos.”

TEKSTI: SATU KOHO
KUVAT: TAPANI LAUNONEN